

**TORFAEN
COUNTY
BOROUGH**

**BWRDEISTREF
SIROL
TORFAEN**

Adroddiad Blynyddol 2025 - 2026

Cydymffurfio â Safonau'r Iaith Gymraeg

Paratowyd yn unol â gofynion

Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011

Mehefin 2026

This document is also available in English

Cynnwys

1.	Cyflwyniad	3
2.	Cefndir	4
3.	Cydymffurfio	5
	• Safonau Cyflenwi Gwasanaethau • Safonau Llunio Polisi • Safonau Gweithredu	
4.	Cwynion	12
5.	Sgiliau'r Iaith Gymraeg	13
6.	Hyfforddiant Iaith Gymraeg	16
7.	Recriwtio	17
8.	Casgliad	18

1. Cyflwyniad

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen yn ymrwymedig i ddarparu gwasanaethau o ansawdd i drigolion ac ymwelwyr trwy gyfrwng y Gymraeg.

Trwy gydol 2025/26, mae'r tîm wedi gweithio gyda Cyfarwyddiaethau'r Cyngor i godi ymwybyddiaeth a chynghori ar ofynion cyfreithiol y Safonau'r Gymraeg. Mae gwaith wedi dechrau ar Hyfforddiant Corfforaethol ar gyfer y Gymraeg i sicrhau bod gweithwyr newydd yn ymwybodol o'r pwysigrwydd a'r gofynion moesegol wrth weithredu Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Mae'r Cyngor yn parhau i gefnogi partneriaid a sefydliadau allanol sy'n darparu gwasanaethau ar eu ran y Cyngor gyda'r nod o wella ansawdd ac argaeledd gwasanaethau Cymraeg.

Parhaodd y gwasanaeth i archwilio'r posibiladau o weithio gydag awdurdodau cyfagos eraill wrth ddarparu gwasanaethau cyfieithu, osgoi dyblygu, cynyddu effeithlonrwydd a lleihau costau gan ddefnyddio datblygiadau technoleg a buddsoddiad yn ystod y blynyddoedd diwethaf. Bydd gwaith ffederasiwn Cynghorau Torfaen a Blaenau Gwent yn cynnig mwy o gyfleoedd i gydweithio ac i ddatblygu hyrwyddo cryfach ar draws y rhanbarth.

Mae'r adroddiad yma'n cyflwyno'n cydymffurfiaid â'r Safonau ac yn cyflwyno'r data angenrheidiol ar gyfer y flwyddyn ariannol 2025/26. Mae elfennau y gorffennol a oedd yn rhwystro cynnydd wrth weithredu'r Safonau wedi cael eu datrys, ac wedi arwain i fwy o hyrwyddo a chyflogi staff i ddarparu ein gwasanaethau cyfrwng Gymraeg yn fwy effeithiol.

Cyflwynwyd yr adroddiad yma i'r Cyngor llawn ac mae'n sicrhau fod Aelodau Etholedig yn llwyr ymwybodol o'r cyfrifoldebau corfforaethol a rhwymedigaethau statudol o dan Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Bydd yr Adroddiad Blynyddol, wedi'i gymeradwyo gan y Cyngor, yn cael ei gyhoeddi ar wefan gorfforaethol y Cyngor (www.torfaen.gov.uk), o dan adran yr iaith Gymraeg a bydd ar gael mewn swyddfeydd lleol ble mae mynediad i'r cyhoedd, erbyn 30 Mehefin 2026 fan bellaf.

2. Cefndir

Cynhyrchir yr Adroddiad Blynyddol hwn dan Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011 a Rheoliadau Safonau'r Iaith Gymraeg (Rhif 1) 2015. O dan y fframwaith cyfreithiol mae gofyn i Gyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen adrodd ar bum maes statudol.

Meysydd	Safon a/neu Isadran Berthnasol
Cydymffurfiaid	158, 164, 170
Cwynion	147, 148, 149, 156, 158 (2), 162, 164 (2), 168 (a), 170 (2) (d)
Sgiliau'r Iaith Gymraeg	170 (2) (a), 151
Hyfforddiant Iaith Gymraeg	170 (2) (b) (c), 152
Recriwtio	170 (2) (ch), 154

Ceir manylion Safonau Iaith Gymraeg y Cyngor o fewn yr Hysbysiad Cydymffurfio dyddiedig 30 Medi 2015. Mae'r cyngor yn ddarostyngedig i 170 o Safonau sydd wedi'u cynnwys yn yr Hysbysiad Cydymffurfio. Mae copi o Hysbysiad Cydymffurfio Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen ar gael [yma](#)

Yn ystod 2025/2026, roedd y Tîm Iaith Gymraeg yn rhan Llesiant Cymunedol, sy'n eistedd o dan gyfarwyddiaeth Oedolion a Chymunedau. Ar hyn o bryd, mae pedwar aelod staff yn gweithio ar gyflawni gwaith iaith Gymraeg corfforaethol ar ran y Cyngor:

Swyddog yr Iaith Gymraeg
Cydgysylltydd Cyfieithu Gymraeg
Cyfieithwyr yr Iaith Gymraeg (x2)

Llesiant Cymunedol
Cyfarwyddiaeth Oedolion a Chymunedau
Y Ganolfan Ddinesig,
Pont-y-pŵl
Torfaen, NP4 6YB

Ffôn: (01495) 766096

Yr Aelod Gweithredol a benodwyd ar gyfer Llywodraeth Gorfforaethol a Pherfformiad (gan gynnwys yr Iaith Gymraeg) ar gyfer 2025/26 oedd y Cyng. Peter Jones

3. Cydymffurfio

Cyhoeddwyd canllawiau a dehongliad y Cyngor ar gyfer staff ar ofynion y Safonau Cyflenwi Gwasanaethau ar fewnrwyd y Cyngor. Bydd y cyngor yn cynnal ei ymarfer siopwr cudd ei hunain i sicrhau cydymffurfiaid cyson â'r Safonau.

Safonau Cyflenwi Gwasanaethau

Grŵp Safonau	Camau a Gymerwyd yn ystod 2025/26	Camau i'w cymryd yn ystod 2026/27
Safonau 1 - 7 Gohebiaeth a ddanfonwyd ac a dderbyniwyd	Cyhoeddi canllawiau drwy Bwletin Staff	Monitro gohebiaeth gyffredinol â'r cyhoedd i sicrhau cydymffurfiaeth. Gweithredu'r cyfeiriadau e-bost dwyieithog newydd trwy gais ymgysylltu a sicrhau bod cyfeiriadau yn cael eu mabwysiadu a'u hyrwyddo gan gyfarwyddiaethau.
Safonau 8 - 22 Galwadau ffôn a wnaed ac a dderbyniwyd	Mae galwadau yn cael eu cyfeirio at swyddogion allweddol sydd â sgiliau Cymraeg os yw'r ganolfan alwadau yn brysur yn delio ag ymholiadau eraill Rhwng Ebrill 2025 a Mawrth 2026 derbyniodd prif ganolfan alwadau y Cyngor gyfanswm o 72,265 o alwadau. Dewisodd 0.45% (327 o alwadau) o'r galwyr hyn yr opsiwn Cymraeg.	Sicrhau bod y swyddogion a staff y ganolfan gyswllt yn ymwybodol o'r protocol wrth ddelio â galwadau Cymraeg. Adolygu'r grŵp "hela" Cymraeg pob 6 mis i ddiweddarau unrhyw newidiadau sgiliau/staff
Safonau 24 - 36 Cyfarfodydd gyda'r Cyhoedd	Mae staff wedi cael eu hatgoffa ar ofynion y Safonau, a phan fo'n ofynnol cyfieithu ar y pryd mewn cyfarfodydd cyhoeddus.	Hyrwyddo'r defnydd o dechnoleg gyfieithu mewn cyfarfodydd ac ystod yr offer sydd ar gael i gynorthwyo mewn cyfarfodydd amlieithog.

	Mae'r cyngor wedi buddsoddi mewn offer cyfieithu ar y pryd i sicrhau bod gwasanaethau a chyfarfodydd yn cael eu cynnal yn Gymraeg lle bo angen	
Safonau 37 - 51, 69 - 70 Dogfennau dwyieithog eraill	Parhau i weithio gyda'n tîm Cyfathrebu i sicrhau bod dogfennau'n cael eu cynhyrchu yn unol â'r Safonau.	Monitro samplau o ddogfennau i sicrhau cydymffurfiaeth.

Safonau 52 - 60 Gwefannau, Cyfryngau Cymdeithasol ac Apiau, a Pheiriannau Hunanwasanaeth	Derbyniodd tudalennau Cymraeg y wefan gorfforaethol 110,650 o ymweliadau yn ystod 2025/26, o'i gymharu â 1,703,684 o ymweliadau i'r tudalennau Saesneg. Wrth edrych yn fanylach, rhwng Ebrill 2025 a mis Tachwedd 2025 bu rhai anghysondebau yn yr ymweliadau i ochr Gymraeg o'r wefan, gan arwain at gynnydd sylweddol bob ychydig ddyddiau (sy'n debygol o fod yn broblem dechnolegol). Mae hyn wedi sgiwio'r ffigurau'n sylweddol. Ar gyfer y cyfnod 1 Ebrill 2025 tan 1 Tachwedd 2025 (yn gynwysedig) cafwyd 108,272 o ymweliadau. Ar gyfer y cyfnod rhwng 2 Tachwedd a 31 Mawrth cafwyd 2,378 o ymweliadau. Gan ddefnyddio'r ffigur Tachwedd i Fawrth fel cyfartaledd, byddai'r ffigur mwy realistig ar gyfer y flwyddyn yn 5.707 o ymweliadau.	Monitro gwefannau sy'n eiddo i'r Cyngor i sicrhau cydymffurfiaeth. Gweithio gyda sefydliadau allanol sy'n darparu gwasanaethau ar ein rhan i sicrhau cydymffurfiaeth. Parhau i fonitro anomaledau mewn ymweliadau i dudalennau Cymraeg ar y wefan corfforaethol (adroddwyd trwy Google Analytics)
Safonau 61 - 63 Arwyddion	Roedd 1 datblygiad newydd yn ystod 2025/26. 1 enw stryd wedi'i gymeradwyo (100%) gydag enw Cymraeg. Nid yw enwau strydoedd presennol yn cael eu cyfieithu. Parhawyd a'r gwaith o safoni enwau lleoedd yn y fwrdeistref (yn unol â Chomisiynydd y Gymraeg)	Monitro ailosod arwyddion ac arwyddion newydd. Sicrhau bod rhestr gynhwysfawr o enwau lleoedd safonol yn y fwrdeistref yn cael ei chytuno (yn unol â Chomisiynydd y Gymraeg) a'i gymeradwyo gan aelodau etholedig

Safonau 64 - 68 Gwasanaethau'r Dderbynfa	Gwnaed ymweliadau cyfnodol yn ystod y flwyddyn i sicrhau cydymffurfiaeth.	Gweithio gyda gofal cwsmeriaid i fynd i'r afael ag unrhyw hyfforddiant sydd ei angen.
Safonau 71 - 75 Rhoi Grantiau	Mae'r adran Archwiliad Mewnol yn asesu perfformiad unrhyw gyllid a ddyfarnwyd fel rhan o grant yn unol â'r Safonau dyfarnu grantiau. Mae adolygiad o gynllun grantiau trydydd sector ar y gweill er mwyn siapio sut mae grantiau bach yn cael eu cyflwyno	Sicrhau bod y Gymraeg wedi'i chynnwys o fewn cytundebau grant.
Safonau 76 - 80 Rhoi Cytundebau	Mae caffael ar gyfer Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen yn cael ei gyflawni'n gydweithredol drwy Ardal, partneriaeth a reolir gan Gyngor Caerdydd sy'n goruchwyllo prynu ar gyfer Caerdydd, Sir Fynwy, Torfaen a Bro Morgannwg. Mae pob gwahoddiad caffael yn cynnwys sgorio elfennau Cymraeg.	Parhau i weithio gyda darparwyr trydydd parti ar ofynion iaith Gymraeg a darparu cymorth ymarferol os oes angen
Safonau 81 - 82 Hyrwyddo Gwasanaethau Iaith Gymraeg	Canllawiau Comisiynydd y Gymraeg ar hyrwyddo gwasanaethau drwy'r cyfryngau cymdeithasol wedi ei rannu gyda staff	Monitro'r cyfryngau cymdeithasol i sicrhau bod gwasanaethau Cymraeg yn cael eu hyrwyddo'n weithredol a bod cynnwys yn cael ei gyhoeddi yn unol â'r Safonau.
Safon 83 Hunaniaeth Gorfforaethol	Mae hunaniaeth gorfforaethol y Cyngor yn ddwyieithog	Monitro cydymffurfiaeth

Safonau 84 a 86 Cyrsgiau Addysgol	Mae cyrsiau'n symud yn bennaf i lwyfannau digidol ac yn cael eu cynnig yn ddwyieithog.	Sicrhau bod yr asesiad o gyrsiau yn cael ei gyhoeddi ar ein gwefan Byddwn yn datblygu dull o gofnodi nifer y mynychwyr a'u dewis iaith.
Safon 87 Systemau Cyhoeddiadau Cyhoeddus	Mae'r cyhoeddiadau a wneir ym mhob lifft yn Swyddfeydd y Cyngor yn ddwyieithog.	Monitro cydymffurfiaeth

Safonau Llundio Polisi

Cyhoeddir canllawiau a dehongliad y Cyngor ar ofynion y Safonau Llundio Polisi ar fewnwyd y Cyngor.

Grŵp Safonau	Camau a Gymerwyd yn ystod 2025/26	Camau i'w cymryd yn ystod 2026/27
Safonau 88 - 93	Mae 62.5% o swyddogion dynodedig wedi cwblhau'r modiwl hyfforddiant Asesiad Effaith Integredig.ar-lein Defnyddir asesiad effaith integredig y Cyngor, sy'n gysylltiedig â'r 7 nod llesiant cenedlaethol, i sicrhau bod "ymdrech gydwybodol" wedi'i wneud i nodi effaith penderfyniadau polisi ar y Gymraeg. Mae gan Uned Iaith Gymraeg oruchwyliaeth o bob penderfyniad polisi.	Parhau i fonitro'r nifer o swyddogion sy'n cwblhau'r modiwl hyfforddi ar-lein ac adrodd % o fewn yr Adroddiad Monitro Blynnyddol.

Safonau Gweithredu

Cyhoeddir canllawiau a dehongliad y Cyngor ar gyfer staff ar ofynion y Safonau Gweithredu ar fewnrwyd y Cyngor. Bydd y cyngor yn cynnal ei ymarfer siopwr cudd ei hunain i sicrhau cydymffurfiaid cyson â'r Safonau.

Grŵp Safonau	Camau a Gymerwyd yn ystod 2025/26	Camau i'w cymryd yn ystod 2026/27
Safonau 99 – 104 Dogfennau Cyflogaeth	Mae'r holl ddogfennau electronig Adnoddau Dynol yn ddwyieithog. Mae'r system awtomataidd ar gyfer nodi gwyliau / absenoldebau, treuliau a gwerthuso staff yn parhau i fod yn Saesneg yn unig oherwydd cyfyngiadau'r system.	Monitro i sicrhau cydymffurfiaeth
Safonau 105 – 111 Polisiâu Adnoddau Dynol	Darperir holl bolisiâu Adnoddau Dynol y Cyngor yn Gymraeg ar fewnrwyd y staff (SWOOP).	Monitro i sicrhau cydymffurfiaeth
Safonau 112 – 119 Gweithdrefnau Cwyno a Disgyblu;	Mae 37 o weithwyr (2.80% o'r rhai sydd wedi cwblhau eu dewis iaith) wedi nodi mai Cymraeg yw eu dewis iaith gyfathrebu	Nod yw annog 100% o staff i gwblhau data sgiliau iaith Gymraeg sy'n cynnwys dewis iaith.
Safonau 120 - 125 Mewnrwyd y Staff ac Adnoddau TG	Mae Adnoddau'r Gymraeg ar SWOOP (Mewnrwyd y Cyngor) wedi'u diweddarau. Mae gan staff fynediad i Cysgliad, "Tô Bach" a 'phhecyn iaith' Cymraeg gan Microsoft ar bob cyfrifiadur wedi ei ddiwygio a newydd	Diweddarau'r holl adnoddau ar dudalennau Cymraeg y fewnrwyd fel bo angen
Safon 127 Sgiliau Iaith Staff	Gweler yr adran ar <i>Sgiliau Iaith Gymraeg</i> .	Nod yw annog 100% o staff i gwblhau data sgiliau iaith Gymraeg.

Safonau 128 - 133 Hyfforddi staff	Gweler yr adran ar <i>Sgiliau Iaith Gymraeg</i>. Yn ystod 2025/2026, ymgymherodd 7 o weithwyr â hyfforddiant Cymraeg.	Parhau i hyrwyddo dysgu Cymraeg fel sgil gwerthfawr. Oherwydd salwch staff, bydd y modiwl ymwybyddiaeth iaith ar-lein yn cael ei ddatblygu yn 2026/27 ac edrychwn ar wneud yn hanfodol ar gyfer pob aelod newydd o staff
Safonau 134 - 135 Geiriad a Logo ar gyfer Llofnod E-byst Staff	Mae'r holl staff yn cael eu hatgoffa, drwy reolwyr llinell, i gael llofnod e-bost dwyieithog yn unol â safonau corfforaethol. Mae'r logo "Cymraeg Gwaith" ar gael i staff ei lawrlwytho ar y fewnrwyd. Mae staff yn gallu dewis cefndiroedd Teams sy'n arddangos logo iaith Gwaith Cymraeg	Diweddarau'r holl adnoddau ar dudalennau Cymraeg y fewnrwyd fel bo angen.
Safonau 136 - 140 Y Broses Recriwtio	Gweler yr adran <i>Recriwtio</i>	Monitro cydymffurfiaeth
Safonau 141 - 143 Arwyddion Mewnol	Mae hyfforddiant uniongyrchol wedi'i roi i staff sy'n comisiynu arwyddion mewnol.	Monitro holl swyddfeydd y Cyngor i sicrhau cydymffurfiaeth.
Safon 144 Cyhoeddiadau'r Gweithle	Mae'r cyhoeddiadau a wneir ym mhob lifft yn swyddfeydd y Cyngor yn ddwyieithog.	Parhau i fonitro

4. Cwynion

Mae pob cwyn a dderbynnir gan drigolion trwy gyfrwng y Gymraeg neu sy'n ymwneud â methiant i gydymffurfio â Safonau Cyflenwi Gwasanaeth iaith Gymraeg yn cael ei thrin yn unol â pholisi cwyno corfforaethol y Cyngor. Caiff cwynion eu categoreiddio dan dri cham

- **Cam 1** - Datrys cwyn yn anffurfiol o fewn 10 diwrnod gwaith
- **Cam 2** - Cwyn Cam 1 sydd wedi ei chyfeirio at swyddog uwch neu gŵyn sy'n ymwneud â mwy nag un maes gwasanaeth. Caiff cwynion eu harchwilio'n ffurfiol a chânt ymateb o fewn 20 diwrnod gwaith.
- **Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus / Comisiynydd y Gymraeg** - Cwyn Cam 2 sydd wedi ei chyfeirio at swyddog neu gorff uwch a all gael arolwg annibynnol ar ran yr achwynydd. Byddai'r Ombwdsmon yn disgwyl i'r achwynydd fod wedi defnyddio proses gwyno lawn y Cyngor cyn cysylltu, ac eithrio dan amgylchiadau eithriadol. O dan adran 71 Mesur y Gymraeg (Cymru), mae Comisiynydd yr Iaith yn medru derbyn cwynion a anfonir yn uniongyrchol i swyddfa'r Comisiynydd ac ymchwilio ar eu rhan, os tybir bod y gŵyn yn un ddilys.

Yn ystod 2025/2026, derbyniwyd 2 gwyn.

Cam 1:	Cam 2:	Comisiynydd y Gymraeg
1	0	1

Cam 1

Derbyniwyd 1 cwyn gan y cyhoedd yn ystod y cyfnod hwn.

29/08/2025 - Yn siomedig nad yw arwyddion stryd newydd yn ddwyieithog.

Comisiynydd y Gymraeg

Derbyniwyd 1 cwyn newydd gan Gomisiynydd y Gymraeg yn ystod 2025/2026

CS1377 - Cwyn gan aelod o'r cyhoedd ar 29/09/2025

Mae hyn yn cyfeirio at gŵyn a godwyd ynglŷn ag arwydd stryd yng Nghwmbrân a oedd yn dwyieithog, ac roedd arwydd Saesneg yn unig wedi'i ddisodli. Penderfynodd y Comisiynydd beidio â chynnal ymchwiliad llawn i'r gŵyn gan nad oedd methiant i gydymffurfio â'r Safonau.

5. Sgiliau'r Iaith Gymraeg

Mae'r cyngor yn defnyddio'r y lefelau Fframwaith Cyfeirio Ewropeaidd Cyffredin ar gyfer leithoedd (CEFR) ar gyfer cofnodi sgiliau iaith staff. Mae'r CEFR yn trefnu hyfedredd iaith ar chwe lefel, A1 i C2, y gellir eu hail-grwpio yn dair lefel eang: Defnyddiwr Sylfaenol, Defnyddiwr Annibynnol a Defnyddiwr Hyfedr, a gellir eu rhannu ymhellach yn ôl anghenion y cyd-destun lleol. Mae'r lefelau yn cael eu diffinio trwy ddisgrifyddion gallaf-wneud'.

Nid oedd CEFR yn cyd-fynd yn union â'r graddfeydd ALTE a ddefnyddiwyd gennym hyd at fis Rhagfyr 2024. Felly, rydym wedi lansio ymgyrch i gasglu'r data hwn gan staff newydd a phresennol, bydd hyn yn ein hysbysu o bwy sydd â'r sgiliau Cymraeg angenrheidiol i ddarparu gwasanaethau drwy gyfrwng y Gymraeg ac yn helpu unrhyw feysydd eraill lle gallwn ei chael hi'n anodd darparu gwasanaethau Cymraeg.

Hyd yn hyn, mae 29% o'r staff wedi cwblhau'r asesiad. Isod mae'r wybodaeth ddiweddaraf sydd ar gael am sgiliau Cymraeg staff a'u dewis iaith.

Mae'r data isod yn amlinellu pob maes gwasanaeth a'r lefelau hyfedredd Cymraeg, a asesir gan ddefnyddio graddfeydd Fframwaith Cyfeirio Ewropeaidd Cyffredin ar gyfer leithoedd (CEFR).

A1	-	Mynediad
A2	-	Sylfaen
B1	-	Canolradd
B2	-	Uwch
C1	-	Hyfedredd
C2	-	Rhugl

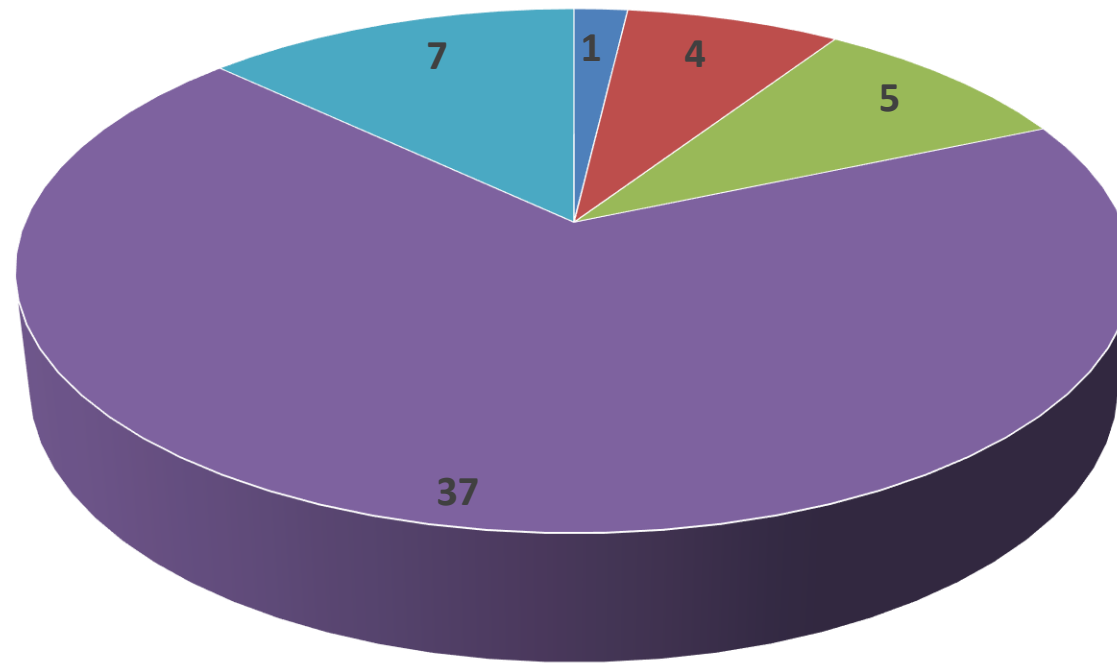
Nifer y Staff sydd â Sgiliau Cymraeg yn ôl Cyfarwyddiaeth

Cyfarwyddiaeth	Siarad Cymraeg	Darllen Cymraeg	Deall Cymraeg	Ysgrifennu Cymraeg
Shared Resource Service	21	21	19	13
Economy & Environment	23	19	23	20
Corporate Resources	52	43	48	36
Children and Family Services	252	213	232	188
Adults and Communities	64	47	55	32
	412	343	377	289

Nifer y Staff sydd â Sgiliau Iaith Gymraeg yn ôl Lefel Cymhwysedd

Cyfarwyddiaeth	Siarad Cymraeg	Darllen Cymraeg	Deall Cymraeg	Ysgrifennu Cymraeg
Lefel A1– Entry (Mynediad)	245	183	216	153
Lefel A2– Foundation (Sylfaen)	76	78	68	60
Lefel B1– Intermediate (Canolradd)	21	19	24	15
Lefel B2– Advanced (Uwch)	16	11	15	12
C1 Hyfedredd Express fully and precicely (Mynegu'n llawn ac yn gywir)	10	13	9	12
C2 Hyfedredd – Fully Proficient (Rhugl)	44	39	45	37
	412	343	377	289

Nifer y Staff sydd â Sgiliau Iaith Gymraeg da (C1 a C2)

■ Shared Resource Service ■ Economy & Environment ■ Corporate Resources
■ Children and Family Services ■ Adults and Communities

6. Hyfforddiant iaith Gymraeg

Mae'r Cyngor yn cynnal nifer o gyrsiau hyfforddiant iaith Gymraeg, gyda'r bwriad o gynyddu gallu siaradwyr Cymraeg yn y sefydliad a datblygu hyder staff sy'n gyndyn o ddefnyddio'u sgiliau Cymraeg. Mae'r cyrsiau i gyd yn cael eu hariannu'n ganolog.

Yn ystod 2025/2026, aeth 5 o staff i hyfforddiant iaith Gymraeg drwy'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol (a ddarperir gan Goleg Gwent).

Mae 8.05% o'n gweithlu yn gallu siarad Cymraeg (Lefelau A1-C2)

Astudiodd 2 aelod o staff y Gymraeg drwy "Say Something in Welsh", cwrs ar-lein.

O dan Safon 128, mae'n ofynnol i'r Cyngor ddarparu hyfforddiant Cymraeg i staff yn y meysydd canlynol, os ydynt yn cael eu cynnig yn Saesneg:

- Recriwtio a chyfweld;
- Rheoli perfformiad;
- Gweithdrefnau Cwyno a Disgyblu;
- Cyfnod sefydlu;
- Delio gyda'r cyhoedd; a
- Iechyd a diogelwch.

Darparwyd hyfforddiant mewn rhai o'r meysydd hyn yn ystod 2024/25, cynigwyd, yn y gwahoddiad, ddewis iaith i'r rhai a fynychodd. Ni dderbyniwyd unrhyw geisiadau am hyfforddiant trwy gyfrwng y Gymraeg.

Mae cyrsiau'n symud yn bennaf i lwyfannau digidol ac yn cael eu cynnig yn ddwyieithog a byddwn yn datblygu dull o gofnodi ac adrodd ar nifer y mynychwyr a'r iaith a ddewiswyd.

7. Recriwtio

Yn ystod 2026/27, hysbysebwyd **780** o swyddi newydd neu wag gyda Chyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen

Roedd nifer y swyddi yn y categori a oedd yn gofyn am sgiliau iaith Gymraeg fel a ganlyn:

Categori	Nifer y swyddi wedi gategoreiddio	Canran y swyddi wedi gategoreiddio
Hanfodol	21	2.69
Dymunol	759	97.31
Angen dysgu	0	0.00
Dim angen sgiliau Cymraeg	0	0.00

Fel rhan o'r broses recriwtio, ac fel gofyniad dan Safon 136, rhaid asesu pob swydd o ran ei sgiliau iaith Gymraeg.

Mae'r Cyngor yn asesu swyddi gwag yn erbyn dwy categori yn unig: Cymraeg dymunol neu Cymraeg hanfodol. Bydd hyn yn caniatáu i ymgeiswyr nodi eu lefel Cymraeg a chyfrannu at ddarparu gwasanaethau Cymraeg i'r cyngor.

8. Casgliad

Strategaeth Hyrwyddo 5 Mlynedd

Mae'r Cyngor yn parhau i weithio gyda Menter Blaenau Gwent, Torfaen a Mynwy, a sefydliadau partner eraill i gyflawni targedau'r strategaeth 5 mlynedd (2024 – 2029).

Mae 5 maes allweddol a gwmpesir gan y Strategaeth:

1. Deddfwriaeth a Pholisi
2. Addysg
3. Y Gymuned
4. Darparu Gwasanaethau
5. Y Gweithle

Mae'r Strategaeth wedi'i chysnoli'n agos â Chynllun Strategol Addysg Cymru, Strategaeth Llywodraeth Cymru – Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr Cymraeg a'r argymhellion yn adroddiad 5 mlynedd Comisiynydd y Gymraeg ar sefyllfa'r Iaith Gymraeg 2021–25.

Archwiliad Sgiliau Staff.

Mae gennym lawer o staff sy'n gweithio i'r cyngor ac wedi mynd trwy addysg cyfrwng Cymraeg yn y fwrdeistref, ond gwyddom fod sgiliau yn aml yn cael eu anghofio, a hyder yn cael ei golli. Hoffem gefnogi ein staff i barhau a ddefnyddio'r sgiliau bywyd hynod werthfawr hynny. Bydd hyn hefyd yn ein galluogi i ddeall ble mae gennym fylchau sgiliau fel y gallwn edrych i lenwi'r rhain trwy recriwtio a/neu hyfforddi yn y dyfodol.

Mae casglu sgiliau iaith Gymraeg staff ar iFOR (ein system AD) gan ddefnyddio'r lefelau CEFR yn parhau. Mae'r 6 lefel sgiliau sy'n amrywio o ddechreuwr pur (A1) i 'rhugl' (C2) yn gysylltiedig â chymwysterau cydnabyddedig a fframweithiau asesu eraill.

Mae hyn hefyd yn ategu fframwaith Deddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025 ar ddisgrifio gallu'r Gymraeg yn y sector addysg a throsglwyddo'r sgiliau hynny i'r gweithle.

Dileu Rhwystrau

Mae gwasanaeth cyfieithu'r cyngor yn cynnig adnodd o safon i gyfarwyddiaeth a phartneriaid allanol i gynorthwyo a gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg. Yn 2025/2026, cyfieithodd y gwasanaeth 2.5 miliwn o eiriau.

Mae technoleg iaith yn datblygu'n gyflym ac mae arloesi a deunyddiau newydd yn trawsnewid cyfathrebu, addysg, busnes a gwasanaethau cyhoeddus. Mae'r gwasanaeth Cymraeg wedi ymgysylltu'n llawn â'r defnydd o Ddeallusrwydd Artiffisial a Chyfieithu Peiranyddol i gynorthwyo cynhyrchiant. Nid yw cywirdeb y dechnoleg yn 100%.

Mae'r newidiadau hyn wedi ein galluogi i roi mwy o bwyslais ar hyrwyddo'r Gymraeg a gwella ein gwasanaethau Cymraeg i breswylwyr.

Digwyddiadau Diwylliannol

Mae'r Cyngor yn hyrwyddo ymwybyddiaeth ddiwylliannol a digwyddiadau cenedlaethol i staff mewnol drwy'r bwletin staff, trwy'r Caffi Ysbrydoli, ac arddangos baneri amrywiol y tu allan i'r Ganolfan Ddinesig. Rydym yn hyrwyddo'n ehangach gyda'r cyhoedd mewn partneriaeth â Menter Iaith Blaenau Gwent, Torfaen a Mynwy, Mae'r Cyngor yn parhau i gefnogi'r ŵyl 'Torf-hwyl'. Digwyddiad gyda cerddoriaeth, adrodd straeon a gweithgareddau gyda'r nod o hyrwyddo diwylliant Cymru ymhlith plant a phobl ifanc, waeth beth fo'u cefndir. Cynhaliwyd y digwyddiad yng Nghanol dref Cwmbrân yn 2025/2026.

